

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

**Педагогічний факультет
Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засідання Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
«27» серпня 2025 р.
Протокол № Україна
Проректор з навчально-методичної
роботи проф. Роман ВЕРНИДУБ

**ПРОГРАМА
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (термін навчання 1,10)**

Галузь знань 01 *Освіта/Педагогіка*

Спеціальність 011 *Освітні, педагогічні науки*

Освітньо-професійна програма «Наукова освіта та наукова комунікація»

Київ – 2025

Програма підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (термін навчання 1,10) освітньо-професійної програми «Наукова освіта та наукова комунікація» затверджена на Вченій раді Педагогічного факультету (Протокол № 3 від 25.09.2024 р.)

Укладачі:

Свириденко Д. Б. – завідувач кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, професор, доктор філософських наук

Войналович О. О. – доцент кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, доцент, кандидат педагогічних наук

Задорожна О. М. - доцент кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, доцент, кандидат педагогічних наук

Матусевич Т. В. – професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики, доктор філософських наук

Коваленко Н. С. - доцент кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, кандидат фізико-математичних наук

За загальною редакцією:

Завідувача кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, доктора філософських наук, професора Дениса СВИРИДЕНКА.

Узгоджено:

Гарант освітньої програми «Наукова освіта та наукова комунікація», кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти Ольга ЗАДОРЖНА

Рецензенти:

Слабко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти дорослих навчально-наукового інституту молодіжної та соціальної політики і соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Мельник Марина Юріївна - кандидат педагогічних наук, завідувач відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України

Обговорено та рекомендовано до використання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «26» листопада 2025 року, протокол № 6

Голова НМР

Роман ВЕРНИДУБ

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
РОЗДІЛ 1. Зміст підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Наукова освіта та наукова комунікація» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»	7
Основи наукової освіти.....	7
Педагогіка наукової освіти	8
Організація наукових досліджень	10
Основи управління проектами і програмами в освіті	12
Наукова комунікація	13
РОЗДІЛ 2. Типові орієнтовні питання / завдання комплексного кваліфікаційного іспиту	15
Основи наукової освіти.....	15
Педагогіка наукової освіти	15
Організація наукових досліджень	16
Основи управління проектами і програмами в освіті	18
Наукова комунікація	19
РОЗДІЛ 3. Критерії оцінювання та процедура проведення підсумкової атестації	21
Комплексний кваліфікаційний іспит	21
Структура білету комплексного кваліфікаційного іспиту	23
Захист магістерської роботи	24
Дотримання політики академічної доброчесності	28
РОЗДІЛ 4. Інформаційні джерела для підготовки до комплексного кваліфікаційного іспиту	30
Основи наукової освіти.....	30
Педагогіка наукової освіти	30
Організація наукових досліджень	31
Основи управління проектами і програмами в освіті	34
Наукова комунікація	34

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація магістрів є кульмінацією їхнього навчання, яка підтверджує професійну та наукову зрілість, готовність до викликів у сфері роботи чи подальшої наукової діяльності. Вона є водночас іспитом для студента, і оцінкою ефективності навчальної програми. Підсумкова атестація демонструє, наскільки студенти опанували базові та спеціалізовані дисципліни магістерської програми, а також дає змогу оцінити розуміння фундаментальних концепцій та методологій, характерних для конкретної галузі знань.

Атестація здобувача освітньо-професійної програми «Наукова освіта та наукова комунікація» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» здійснюється екзаменаційною комісією в результаті виконання навчального плану підготовки з метою встановлення фактичної відповідності вимогам освітньо-професійної програми.

Вона полягає у комплексній оцінці знань, навичок та компетенцій, які студенти здобули протягом навчання, і визначенні їхньої готовності до професійної діяльності або подальших академічних кроків.

Форма атестації:

1. Комплексний кваліфікаційний екзамен.

Мета екзамену: встановлення рівня сформованості у випускників компетентностей та програмних результатів навчання, передбачених змістом ОП.

Комплексний екзамен охоплює нормативний зміст підготовки фахівця з дисциплін: «Основи наукової освіти», «Педагогіка наукової освіти», «Організація наукових досліджень», «Основи управління проєктами і програмами в освіті», «Наукова комунікація».

2. Захист кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання задач або проблем в сфері наукової освіти, що характеризується невизначеністю умов та вимог і передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій. Метою виконання кваліфікаційної роботи є глибоке осмислення проблеми дослідження; оволодіння методами наукового аналізу і синтезу дослідження, застосування теоретичних знань і практичних навичок для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення освітнього процесу в контексті науково-дослідницької діяльності та фахової підготовки майбутніх педагогів до окресленого виду діяльності.

Кваліфікаційна робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих здобувачем знань, умінь і навичок з дисциплін професійної та практичної підготовки. Робота має виявити рівень сформованості системи компетентностей студента, тобто, рівень загальнонаукової, фахової та спеціальної підготовки здобувача, його здатність застосовувати отримані знання під час вирішення конкретних завдань, його вміння аналізувати та самостійно узагальнювати матеріал з теми дослідження.

У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. До захисту кваліфікаційної роботи допускається випускник, який повністю виконав освітню програму. Темі кваліфікаційних робіт повинні відповідати сучасному стану розвитку наукової освіти, актуальним завданням розбудови національної системи освіти, потребам освітнього процесу.

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня магістра здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

ККІ та захист кваліфікаційної роботи спрямовані на виявлення рівня сформованості загальних та спеціальних компетентностей, яким оволоділи здобувачі за весь період навчання:

<i>Загальні компетентності</i>	<i>Спеціальні компетентності</i>
<p>ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК3.Здатність застосовувати наукові знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними науковими знаннями.</p> <p>ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК8.Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>ЗК9.Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК10.Здатність проводити наукові дослідження на відповідному рівні.</p>	<p>СК1.Здатність проектувати і досліджувати системи наукової освіти.</p> <p>СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти, педагогіки та наукової комунікації, в тому числі в роботі із обдарованими дітьми.</p> <p>СК3.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості дітей у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.</p> <p>СК4.Здатність надавати консультації з питань інновацій в науковій освіті.</p> <p>СК5.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.</p> <p>СК6.Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.</p> <p>СК7.Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.</p> <p>СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах, зокрема, використовуючи підходи STEM-освіти.</p> <p>СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності, зокрема, геоінформаційних технологій, програмних комплексів діагностики та розвитку дослідницької обдарованості.</p>

Під час складання іспиту та захисту кваліфікаційної роботи випускник магістратури повинен продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

PH1	Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку наукової освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.
PH2	Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.
PH3	Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань наукової освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
PH4	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.
PH5	Організовувати освітній процес на основі дитиноцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.
PH6	Розробляти та реалізовувати освітні проєкти у сфері наукової освіти та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.
PH7	Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.
PH8	Розробляти і викладати освітні курси наукового характеру в закладах освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей
PH9	Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.
PH10	Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління освітніми проєктами, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.
PH11	Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук та організації наукової комунікації.
PH12	Дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання функцій науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності.

Підсумкова атестація магістрів освітньо-професійної програми «Наукова освіта та наукова комунікація» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки проводиться у **формі комплексного кваліфікаційного іспиту та захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи**.

РОЗДІЛ 1.

Зміст підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Наукова освіта та наукова комунікація» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»

Основи наукової освіти

Тема 1. Зміст концепції наукової освіти та освітня діяльність кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти

Наукова освіта як педагогічний концепт. Сучасний понятійно-категоріальний апарат наукової освіти. Специфічна роль педагога у процесі реалізації наукової освіти. Наукова освіта як інструмент формування нового стилю мислення суб'єктів освіти. Наукова освіта та виклики сталого розвитку. Український освітній ландшафт наукової освіти. Практика реалізації наукової освіти Малою академією наук України Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти: цілі діяльності та потенціал для розвитку української наукової освіти.

Основні поняття: наукова освіта, суб'єкти наукової освіти, сталий розвиток, український досвід реалізації наукової освіти, Мала академія наук України, кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти.

Тема 2. Огляд сучасних теорій наукової освіти

Сучасні групи та видів теорій наукової освіти. Гуманістичні теорії, в рамках яких наголос робиться на ціннісних орієнтирах навчання. Поведінкові теорії, де знання передаються без огляду на навчальні аспекти інтерпретації чи контекстуалізації. Когнітивні теорії, де акцент робиться на внутрішніх мисленнєвих процесах, формування та скерування яких вважається головною задачею для процесу навчання. Конструктивістські теорії, в рамках яких педагог намагається активувати попередньо накопичений багаж знань та звертається до особистого досвіду учнів.

Основні поняття: теорії наукової освіти; гуманізм; конструктивізм; поведінкові теорії; когнітивістські теорії.

Тема 3. Мультидисциплінарний підхід до наукової освіти: STEM, STEAM, STREAM

Проблема термінологічної взаємодії: наукова освіта як STEM, STEAM, STREAM. Спеціалізована освіта наукового спрямування як елемент освітньої політики України. Концепція Нової української школи та місце наукової освіти в ньому. Дисциплінарні особливості та можливості впровадження наукової освіти у освітній простір України. Проблема інтеграції науки та мистецтва у практиці наукової освіти.

Основні поняття: STEM; STEAM; STREAM; спеціалізована освіта наукового спрямування; мистецтво у змісті наукової освіти; практика інтеграції наукової освіти у освітній процес.

Тема 4. Гуманістичні та поведінкові теорії наукової освіти

Мотиваційна концепція А. Маслоу та її можливості для наукової освіти. Критична педагогіка П. Фрейре як теорія наукової освіти. Теорія Т. Малоуна та її можливості для наукової освіти. Біхевіоризм як теорія наукової освіти. Необіхевіоризм у науковій освіті. Представники, здобутки та недоліки біхевіоризму.

Основні поняття: теорія А. Маслоу; критична педагогіка; теорія Т. Малоуна; мистецтво у структурі наукової освіти.

Тема 5. Когнітивістські та конструктивістські теорії наукової освіти.

Когнітивні теорії та їх можливості до практичного застосування у науковій освіті. Психологія у теорії та практиці наукової освіти. Епістемологічний підхід до пізнання у науковій освіті. Соціальна архітектура та соціальний досвід як принципи наукової освіти. Прагматичний вимір наукової освіти у теорії конструктивізму.

Основні поняття: когнітивізм як теорія та практика наукової освіти; епістемологія; соціальні проблеми та наукова освіта; наукова освіта та прагматизм.

Педагогіка наукової освіти

Тема 1. Принципи, структура, закономірності розвитку, завдання української педагогічної освіти.

Визначення педагогічної освіти у державотворчих документах. Принципи педагогічної освіти: фундаменталізації, демократизації, гуманізації, гуманітаризації, диференціації, індивідуалізації та етнізації. Мета та завдання педагогічної освіти. Система педагогічної освіти України та її складові: педагогічні коледжі, педагогічні університети, класичні університети та інші вищі заклади освіти за умови виконання ними вимог галузевих стандартів вищої педагогічної освіти. Напрями підготовки і спеціальності, за якими здійснюється підготовка педагогічних працівників. Зміст педагогічної освіти та особливості організація освітнього процесу.

Тема 2. Філософські засади професійної підготовки педагогів

Вплив сучасних філософських течій на розвиток педагогічної освіти. Політичні, економічні, соціальні та педагогічні чинники розвитку педагогічної освіти. Вітчизняні теорії змісту освіти. Вплив зарубіжних теорій на формування змісту вітчизняної освіти. Теоретико-методологічні засади підготовки педагогів. Вплив філософських, педагогічних і психологічних напрямів на формування освіти: біхевіоризму, прогресивізму, гуманізму, постмодернізму і конструктивізму. Діяльність викладача ЗВО в контексті сучасної філософії освіти. Цінності викладача ЗВО у контексті сучасної філософії освіти. Організація навчання як когнітивного процесу: набуття власного досвіду, опора

на попередній досвід студента, організація контекстуального, ситуативного навчання, орієнтація на зону найближчого розвитку особистості, міжособистісна взаємодія викладача й студентів, конструювання студентами власних знань, усвідомленого вироблення умінь, навичок. Ролі, які виконує викладач відповідно до педагогічного керівництва й активності студентів, міри втручання у навчальний процес і зростання самостійності здобувачів освіти.

Тема 3. Впровадження європейських тенденцій в педагогічну освіту України.

Загальні тенденції, які характерні для країн ЄС та України впродовж усіх етапів розвитку вищої освіти, з розвитком єдиного освітнього процесу. Спільні загальні тенденції такі: гармонізація структури і узгодження усіх складових системи вищої освіти відповідно до Постанов ЄС, Болонської реформи та Законів Про освіту, Положень тощо; введення ступеневої освіти, розробка та введення нових Стандартів і програм підготовки вчителів; зорієнтованість діяльності вищих навчальних закладів на задоволення потреб ринку праці і вимог сучасного суспільства європейських країн. Провідні тенденції як визначальні на певному етапі розвитку вищої освіти та характеризуються стабільністю й стійкістю впродовж цього етапу, але не виявляються на наступних історичних етапах. Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти під впливом Болонського процесу: уведення трьох циклів навчання; запровадження кредитно-модульної системи; сприяння європейській співпраці щодо забезпечення якості освіти; сприяння мобільності студентів, викладачів, науковців, адміністраторів в європейському регіоні; забезпечення працевлаштування випускників; забезпечення привабливості та конкурентоспроможності; сприяння розвитку європейських поглядів на вищу освіту.

Тема 4. Компетентнісний підхід як парадигма розвитку педагогічної освіти.

Визначення понять “компетентнісна освіта”, “компетентнісний підхід” у науковій літературі. Упровадження компетентнісного підходу для кардинальних змін у системі оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти. Взаємозв’язок “компетентність” та “компетенція”. Виокремлення особливостей та етапів формування компетенцій, СВЕ-підхода (competence-based education) в освіті. Модель “компетентного робітника” в американській соціальній науці з універсальним набором індивідуально-психологічних рис спеціаліста: самостійність, комунікабельність, схильність до саморозвитку (Д. Мерилл, Д. Юл, І. Стевік, М. Скілбек). Етапи становлення компетентнісного підходу в освіті. Компетентнісний підхід в освіті як спосіб досягнення нової якісної освіти. Дослідження проблем впровадження компетентнісного підходу у програмі DeSeCo – Definition and selection of competencies: theoretical and conceptual foundations – “Визначення і вибір

компетенцій: теоретичні та концептуальні засади”. Основні напрями реалізації компетентнісного підходу: спрямованість на гуманізацію освітнього процесу; міждисциплінарність та інтегративність; змістово-технологічна наступність навчання і виховання студентів; діагностичність. Компетентності та їхня класифікація в освітніх програмах підготовки магістрів-педагогів в провідних університетах Європи. Класифікація компетентностей в освітніх програмах підготовки магістрів-педагогів у вищій школі України.

Тема 5. Інноваційний розвиток вищої освіти як педагогічна проблема.

Ключові поняття навчального курсу (інновація, зміна, реформа, модернізація); інновація в освіті (освітня інновація); інноваційна діяльність; життєвий цикл інновації; інноваційний розвиток; управління інноваційним розвитком; стратегії (програми, проекти) інноваційного розвитку. Суспільно-політичні та соціально-економічні чинники інноваційного розвитку освіти (глобалізація, регіоналізація). Культурно-освітні чинники інноваційного розвитку освіти (інтернаціоналізація, масовізація). Технологізація як чинник інноваційного розвитку освіти (етапи розвитку, аспекти та виміри розгляду).

Організація наукових досліджень

Тема 1. Наукове пізнання, наука, наукові знання

Сутність пізнання, його основні ознаки та характеристики. Структура наукового пізнання: види, рівні, форми. Знання та їх класифікація. Особливості наукового знання. Теорія пізнання – гносеологія: предмет, об’єкт, суб’єкт наукового пізнання. Епістемологія та гносеологія науки: порівняльний аналіз. Виникнення та еволюція науки. Наука як особлива форма людської діяльності. Основна мета науки. Система наукових знань (теорія, гіпотеза, поняття, наукові методи). Наукова ідея, принцип, категорія. Поняття наукового напрямку та наукової школи. Цілі сталого розвитку як ціннісні орієнтири наукових досліджень. Фундаментальна наука і науковий світогляд у перспективі ХХІ сторіччя.

Тема 2. Теоретична основа наукових досліджень

Теоретичні та методичні принципи науки. Наукова діяльність. Етапи отримання наукової продукції. Внесок українських вчених у науку. Наукова теорія, методологія. Функції наукової теорії. Організація наукового дослідження в Україні. Державна політика України з наукової та науково-технічної діяльності. Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні. Державне регулювання і управління розвитком науки в Україні.

Сучасні тренди глобалізації, цифровізації, екологізації в науці. Виклики Індустрії 4.0. Наукова комунікація у ХХІ ст.

Тема 3. Методологія і методи наукових досліджень

Сутність понять «метод», «методика», «методологія». Вибір теми наукового дослідження. Категоріальний апарат дослідження. Рівні методології і принципи її реалізації: фундаментальна; загальнонаукова; конкретно-наукова; методика і техніка дослідження.

Загальні методи наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Кількісні та якісні методи досліджень. Життєвий цикл дослідження та управлінські навички для його реалізації. Структура наукового напрямку дослідження. Методологічні засади системного підходу та системного аналізу. Методологія синергетичного підходу.

Тема 4. Етос науки та науковця

Поняття етосу науки. Етика науковця. Основні етичні кодекси вчених. Етичні принципи здійснення наукового дослідження. Практичне використання етичних принципів у науковій діяльності студентів. Європейська та вітчизняна нормативно-правова база, яка регулює етику наукового дослідження. Моральна відповідальність вченого і винахідника. Аксиологічні та етичні виміри досягнень сучасної науки і техніки. Моральні обмеження науки. Морально-етичні аспекти сучасних проблем і можливі шляхи їх вирішення.

Тема 5. Етапи науково-дослідної роботи, методологічний інструментарій наукового дослідження

Загальна схема наукового дослідження. Планування та організація наукового дослідження. Етапи вибору теми наукового дослідження. Вибір напрямів дослідження з огляду на його мету. Класифікація наукових досліджень. Етапи проведення наукового дослідження. Оформлення результатів дослідження та їх впровадження в практику. Особливості наукової творчості у дослідницькій діяльності та вимоги до неї. Мотивація наукової діяльності, наукове мислення та наукова свідомість, інструменти розвитку критичного мислення.

Тема.6. Робота з джерелами, оприлюднення результатів наукового пошуку

Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукового дослідження. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи: інформаційні ресурси, види, джерела інформації та режим доступу до неї. Процес збору та обробки інформації, її бібліографічний опис.

Програмні інструменти перевірки наявності текстових запозичень в науковому тексті. Загальні вимоги до наукового тексту та його особливості. Аргументація у науковому тексті. Типові порушення мовних норм у науковому тексті. Публікація результатів наукового дослідження та її види, критерії оцінки їх ефективності, популяризація. Наукометрія як галузь наукознавства та практичний інструмент. Огляд можливостей наукометричних баз даних.

Показники цитованості та критерії якості джерел. Недоліки та можливості наукометрії. Ідеологія відкритого доступу до знань та онлайн-інструменти відкритого доступу. Стили оформлення літератури.

Основи управління проектами і програмами в освіті

Тема 1. Методологія управління проектами та програмами в освіті.

Поняття проекту і програми. Проекти та програми в освіті. Проекти та процеси: спільні риси та відмінності. Основні ознаки проекту. Трикутник якості проекту. Управління освітніми проектами та програмами в освіті. Процеси управління освітніми проектами та програмами. Дерево проблем. Дерево цілей. Підходи до розробки проектів: предиктивний, адаптивний, гібридний. Ітеративний та інкрементний підходи. Моделі та фази життєвого циклу освітнього проекту.

Основні поняття: проект, програма, управління проектами і програмами, фази життєвого циклу освітнього проекту.

Тема 2. Управління ресурсами та середовищем освітнього проекту.

Управління ресурсами в освітніх програмах і проектах: планування, розподіл та ефективне використання людських, фінансових та матеріальних ресурсів. Внутрішнє та зовнішнє середовище проекту. Управління середовищем проекту. Зацікавлені сторони. Аналіз стейкхолдерів. Основні стейкхолдери освітнього проекту і програми. Матриця попереднього аналізу зацікавлених сторін. Залучення стейкхолдерів. Види комунікацій. Управління ризиками. Матриця оцінки ризиків. Види ризиків. Карта ризиків. Ланцюжок результатів проекту. Логіка виконання та рівні індикаторів. Вплив та сталість проекту. Моніторинг та оцінка проекту.

Основні поняття: ресурси проекту, середовище проекту, аналіз стейкхолдерів, управління ризиками проекту, ланцюжок результатів проекту і програми.

Тема 3. Організаційно - фінансові аспекти управління проектами та програмами в освіті.

Команда проекту. Визначення ролей та взаємодія між учасниками. Центри відповідальності за проект. Ефективна комунікація. Інституційні механізми організації управління проектами та програмами в сфері освіти та науки. Партнерство, фандрайзинг та грантрайтинг.

Основні поняття: команда проекту, ефективна комунікація, партнерство, фандрайзинг, грантрайтинг

Тема 4. Проектні технології навчання учнівської молоді: основні підходи та інструменти.

Метод проектів. Проектне навчання. Проектні технології навчання учнівської молоді: поняття та види. Управління та супервізія наукових проектів

учнів та студентів: основні поняття та моделі. Організаційні аспекти проєктної взаємодії. Підтримка та консультування. Етичні аспекти. Моніторинг та оцінка.

Основні поняття: метод проєктів, проєктне навчання, проєктні технології навчання.

Наукова комунікація

Тема 1. Сутнісні характеристики наукової комунікації.

Комунікація як передумова процесів розвитку. Закономірності комунікативного впливу, критерії його ефективності. Наукова комунікація як фактор розвитку науки. Історичні мініатюри розвитку наукової комунікації. Наукова комунікація: сутність, мета, функції, елементи, форми, види. «Scientific communication», «science communication». Моделі наукової комунікації та її жанрові особливості.

Основні поняття: наукова комунікація, *scientific communication*, *science communication*

Тема 2. Наукова комунікація в сучасному комунікативному просторі.

Сучасна архітектура наукової комунікації. Парадигми сьогодення: відкрита наука, інтернаціоналізація, наукова кооперація, міграція дослідників, аутсорсинг. Наукова школа: першоджерело наукової комунікації, ознаки, функції. Комерціалізація наукової комунікації. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір (В. В. Рузін). Негативні та позитивні тенденції розвитку наукової комунікації в Україні.

Основні поняття: аутсорсинг, відкрита наука, інтернаціоналізація, комерціалізація науки, міграція дослідників, наукова кооперація, наукова школа

Тема 3. Наукова мова.

Культура наукової мови. Основні комунікативні завдання спілкування в науковій сфері. Термін, термінологія, терміносистема. Загальнонаукова, міжгалузева, вузькоспеціальна термінологія. Термінологія обраного фаху. Життєвий цикл наукової продукції. Наукова стиль української мови. Історичні епізоди зародження наукового стилю в Україні.

Основні поняття: наукова мова, наукова продукція, науковий стиль, термін, термінологія, терміносистема

Тема 4. Усна наукова комунікація

Усна наукова комунікація: види і форми висвітлення інформації, жанри, переваги/недоліки. Культура наукового мовлення, мистецтво аргументування. Класифікація наукових заходів, підготовка до них. Презентація наукової інформації. Наукова конференція: сутність, особливості, класифікація. Виступ на науковій конференції: типи доповідей, типові помилки. Публічне мовлення. Презентація на науковій конференції: сутність, види, технології. Публічна промова: підготовка, корисні прийоми реалізації.

Основні поняття: аргумент, аргументування, наукове мовлення, презентація, публічна промова, публічне мовлення, самопрезентація, семінар, «look», усна наукова комунікація

Тема 5. Письмова наукова комунікація

Специфіка наукового тексту. Мовні засоби наукового стилю. Анотування і реферування наукових текстів. Жанрові особливості мови в науці. Мовні кліше для наукової статті.

Основні поняття: жанри наукових текстів, науковий результат, науковий стиль

Тема 6. Інформатизація наукових процесів

Онлайн-простір наукової комунікації: особисті контакти, мережева комунікація (професійні наукові спільноти, блоги, форуми), контент-хостінг, депозитарії/репозитарії. Наукові заходи: види та критерії відбору. Електронна наукова публікація як спосіб оприлюднення результатів наукового пошуку. Електронний журнал: методи класифікації та кодування інформації.

Основні поняття: виступ, доповідь, круглий стіл, інституційні репозитарії, науковий захід, наукова конференція

Тема 7. Наукова репутація вченого

Показники оцінювання наукового статусу вченого. Етика наукової комунікації, авторське право, співавторство. Імпакт-фактор, Н-індекс та інші інструменти рейтингування науковців. Реєстрація профілю дослідника.

Основні поняття: етика, рейтинг, репутація дослідника, статус вченого

Тема 8. Бібліотека в системі наукової комунікації.

Наукові бібліотеки України, пошук інформації онлайн, бібліографічні менеджери. Система фахової періодики (електронна бібліотека України, Національна наукова бібліотека імені Вернадського). Наукометричні бази даних: особисті профілі авторів, можливості презентації авторського доробку. Українські журнали у Web of Science. Реєстрація облікового запису на платформі Web of Science. ResearcherID та Publons.

Основні поняття: відкритий пошук, електронна бібліотека, наукометрична база даних, профіль вченого

РОЗДІЛ 2.

Типові орієнтовні питання / завдання комплексного кваліфікаційного іспиту

Основи наукової освіти

Теоретичні питання:

1. Наведіть відомі визначення поняття «наукова освіта».
2. Опишіть роль та зміст діяльності Малої академії наук України.
3. Роль та завдання кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти для модернізації української освіти.
4. Наукова освіта та виклики сталого розвитку.
5. Ключові групи теорій наукової освіти.
6. Наукова освіта як STEM, STEAM та STREAM.
7. Наукова освіта та концепція Нової української школи.
8. Інтеграція наукової освіти та мистецтва.
9. Спеціалізована освіта наукового спрямування як елемент освітньої політики України.
10. Гуманістична теорії наукової освіти: ключові представники, потенціал та недоліки.
11. Теорія критичної педагогіки П. Фрейре та наукова освіта.
12. Біхевіоризм у науковій освіті: недоліки та можливості.
13. Теорія когнітивізму у науковій освіті.
14. Соціальний досвід як складова наукової освіти.
15. Освітній прагматизм: основні положення та потенціал для наукової освіти.

Практичні завдання:

1. Сформулюйте перелік стейкхолдерів наукової освіти в нашій державі та приклади їх діяльності.
2. Запропонуйте концепцію літньої школи, орієнтованої на принципи STEAM-освіти.
3. Як Ви могли би реалізувати принципи критичної педагогіки в українській освіті, які б три вектори запропонували би для неї?
4. Як би Ви презентували потенціал концепції сталого розвитку у формі слайдів?
5. Наведіть приклади інноваційних практик наукової освіти Малої академії наук України.

Педагогіка наукової освіти

Теоретичні питання:

1. Зміст педагогічної освіти та особливості організація освітнього процесу.

2. Реформування педагогічної освіти. Сучасні освітні тренди та напрями розвитку освіти до 2030 р.
3. Стратегії розвитку провідних університетів України в контекстів розвитку педагогічної освіти.
4. Вплив зарубіжних теорій на формування змісту вітчизняної освіти.
5. Роль філософії людиноцентризму у формуванні суб'єктно-суб'єктного середовища закладів вищої освіти.
6. Синергетична модель розвитку освіти.
7. Визначення понять “компетентнісна освіта”, “компетентнісний підхід” у науковій літературі.
8. Компетентності та їхня класифікація в освітніх програмах підготовки магістрів-педагогів в провідних університетах Європи.
9. Технологізація як чинник інноваційного розвитку освіти (етапи розвитку, аспекти та виміри розгляду).
10. Людиноцентризм – стратегія національної освіти.
11. Активізація гуманістичних тенденцій у світі як стратегія розвитку національної освіти.
12. Вплив сучасних філософських течій на розвиток педагогічної освіти.
13. Модернізація вищої педагогічної освіти у ХХІ ст.
14. Становлення педагогічної освіти України.
15. Визначення педагогічної освіти у державотворчих документах.

Практичні завдання:

1. Означте культурно-освітні чинники розвитку освіти.
2. Обумовте відмінності в системі вищої освіти України від європейських освітніх стандартів: система ступеневої підготовки фахівців, система організації освітнього процесу.
3. Проаналізуйте специфіку впровадження синергетичного підходу до організації освітнього процесу.
4. Розкрийте особливості класифікації компетентностей в освітніх програмах підготовки магістрів-педагогів у вищій школі України.
5. Охарактеризуйте дослідження проблеми впровадження інноваційних технологій в освіту у педагогічній науці.

Організація наукових досліджень

Теоретичні питання:

1. Сутність пізнання, його основні ознаки та характеристики.
2. Теорія пізнання – гносеологія: предмет, об'єкт, суб'єкт наукового пізнання.
3. Наука як особлива форма людської діяльності. Основна мета науки.
4. Система наукових знань (теорія, гіпотеза, поняття, наукові методи).
5. Наукова ідея, принцип, категорія.

6. Фундаментальна наука і науковий світогляд у перспективі ХХІ сторіччя.

7. Державна політика України з наукової та науково-технічної діяльності.

8. Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні.

9. Сутність понять «метод», «методика», «методологія».

10. Рівні методології і принципи її реалізації: фундаментальна; загальнонаукова; конкретно-наукова; методика і техніка дослідження.

11. Класифікація наукових досліджень.

12. Кількісні та якісні методи досліджень.

13. Методологічні засади системного підходу та системного аналізу.

14. Етика науковця. Етичні принципи здійснення наукового дослідження.

15. Етапи проведення наукового дослідження.

16. Оформлення результатів дослідження та їх впровадження в практику.

17. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукового дослідження.

18. Публікація результатів наукового дослідження та її види, критерії оцінки їх ефективності, популяризація.

19. Ідеологія відкритого доступу до знань та онлайн-інструменти відкритого доступу.

20. Стили оформлення літератури.

Практичні завдання:

Завдання 1. Планування дослідження:

Розробіть план дослідження на обрану тему. Визначте гіпотезу, цілі, методи збору та аналізу даних. Поясніть, як ви збираєтесь перевіряти гіпотезу та які результати очікуєте отримати.

Завдання 2. Аналіз наукової літератури:

Використовуючи інтернет-ресурси підберіть не менше 10 наукових джерел за визначеною темою. Визначте ключові теорії, дослідження та дискусії у цій галузі. Сформулюйте, які прогалини в дослідженнях існують та як дане дослідження може їх заповнити.

Завдання 3. Розробка інструментарію для збору даних:

Створіть анкету або інтерв'ю (8-10 питань) для збору даних на конкретну тему дослідження. Поясніть, чому ви обрали саме такі питання та як вони допоможуть вам зібрати необхідну інформацію.

Завдання 4. Етичні аспекти дослідження:

Розгляньте етичні питання, які можуть виникнути під час дослідження на задану тематику. Сформулюйте етичні принципи, якими ви керуватиметесь, та розробіть стратегію їх дотримання.

Завдання 5. Аналіз зібраних даних:

Використовуючи набір зібраних даних (реальних або вигаданих для цілей завдання), проведіть статистичний аналіз даних та інтерпретуйте отримані результати.

Завдання 6. Подання результатів дослідження:

Підготуйте план наукової доповіді або презентацію, де ви представите результати вашого дослідження (в якості прикладу взяти власне магістерське дослідження). Врахуйте, що цей план понен мати відомості про методологію, результати, обговорення значення отриманих даних та можливі подальші дослідження.

Основи управління проєктами і програмами в освіті

Теоретичні питання:

1. Які ключові відмінності між поняттями «проєкт» та «програма» в контексті освіти?
2. Складові «трикутника якості проєкту» і як їх врахування сприяє досягненню поставлених цілей.
3. Принципи побудови дерева проблем та дерева цілей для розробки освітніх проєктів.
4. Особливості предиктивного, адаптивного та гібридного підходів до розробки освітніх проєктів.
5. Які основні етапи життєвого циклу освітнього проєкту, і як розуміння цих етапів допомагає управлінню та плануванню освітніх ініціатив?
6. Основні аспекти управління ресурсами в освітніх програмах і проєктах.
7. Що включає в себе аналіз стейкхолдерів в контексті освітнього проєкту, і як ця інформація впливає на прийняття рішень?
8. Які типи ризиків можуть виникати під час реалізації освітнього проєкту, і яким чином вони можуть впливати на його успішність?
9. Яким чином моніторинг та оцінка проєкту сприяють забезпеченню сталості та досягненню очікуваних результатів, і які інструменти використовуються для цих цілей?
10. Які інституційні механізми використовуються для організації управління проєктами в освіті та науці?
11. Які можливості партнерства та фандрайзингу можуть бути використані для фінансування та підтримки освітніх проєктів?
12. Основні принципи побудови команди освітнього проєкту.
13. Метод проєктів у навчанні учнівської молоді, технології проєктного навчання.
14. Які можливості надає проєктне навчання для розвитку креативності та самостійності учнів?

15. Інструменти та технології для ефективного керування науковими проектами учнів та студентів.

Практичні завдання:

Завдання 1. Формулювання цілей проекту

Визначте цілі для проекту впровадження нової навчальної програми з цифрової грамотності у вашому навчальному закладі. Врахуйте SMART-критерії (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound).

Завдання 2. Аналіз зацікавлених сторін

Визначте основних зацікавлених сторін для проекту впровадження нової освітньої програми. Коротко опишіть їх роль, очікування та вплив на проект. Розробіть матрицю аналізу стейкхолдерів.

Завдання 3. Оцінка ресурсів для проекту

Проаналізуйте необхідні ресурси для проекту створення центру інноваційної освіти у вашому навчальному закладі. Визначте необхідні основні види ресурсів (людські, матеріальні, фінансові) та їх орієнтовний обсяг.

Завдання 4. Ідентифікація ризиків

Визначте три потенційних ризики для проекту впровадження нової інформаційної системи управління навчальним процесом. Опишіть стратегії для зменшення ймовірності кожного ризику. Розробіть матрицю аналізу ризиків.

Завдання 5. Оцінка успішності проекту

Розробіть критерії оцінки успішності проекту з проведення літнього табору для учнів. Застосовуйте як кількісні, так і якісні показники (мінімум 5).

Наукова комунікація

Теоретичні питання:

1. Визначте особливості міжнародних наукометричних баз даних та роль цитованості у формуванні статусу науковця.
2. Наведіть приклади первинної і вторинної наукової комунікації.
3. Розкрийте основні причини відмови автору у публікації статті у науковому журналі. Проілюструйте прикладами.
4. Розкрийте поняття «наукова комунікація». Розкрийте її сутність та елементи. Схарактеризуйте класифікацію видів наукової комунікації.
5. Розкрийте роль наукового журналу як фактору наукової комунікації. Розкрийте роль бар'єрів в моделі комунікації опосередковано через науковий журнал.
6. Розкрийте цифрові інструменти для збереження та опрацювання інформаційних джерел. Наведіть приклади.

7. Сформуйте інтелект-карту процесу розвитку науки/ появи наукових знань за участі наукової комунікації.

8. Схарактеризуйте наукові заходи (конференції, круглі столи, семінари тощо) як основний інструмент усної наукової комунікації.

9. Схарактеризуйте переваги та недоліки відкритого доступу до наукової інформації.

10. Схарактеризуйте сучасні пошукові системи на прикладі двох баз даних (Google Scholar, DOAJ, OpenDOAR, Web of Science). Проілюструйте кожну функцію Інтернету стосовно наукової комунікації.

Практичні завдання:

Завдання 1. Підготовка короткого пояснення складної ідеї

За 10 хвилин підготуйте короткий усний виступ (3 хвилини) для неспеціалістів, пояснюючи таке наукове поняття як «наукова освіта».

Завдання 2. Аналіз наукової новини в медіа

Отримайте короткий текст наукової новини. Перевірте її відповідність оригінальному дослідженню (надається реферат статті) і виправте можливі спотворення чи перебільшення.

Завдання 3. Створення посту для соціальних мереж

Напишіть пост для соціальної мережі (не більше 280 символів), популяризуючи тему вашої наукової роботи. Додайте хештеги та заклик до дії.

Завдання 4. Візуалізація наукової ідеї

На основі заданої теми (наприклад, результати дослідження або інноваційний проєкт) створіть схему, діаграму або просту інфографіку. Використовуйте інструменти для наочного подання.

РОЗДІЛ 3. Критерії оцінювання та процедура проведення підсумкової атестації

Комплексний кваліфікаційний іспит

На підставі програми комплексного кваліфікаційно іспиту складаються екзаменаційні білети. Відповіді студентів під час іспиту мають показати: глибину розуміння і викладу матеріалу, повноту висвітлення теоретичних основ проблеми, врахування та аналіз сучасних досліджень науковців та методистів; логіку побудови відповіді, зв'язок питання з іншими питаннями курсу та суміжними дисциплінами; зв'язок теоретичного матеріалу з практичною діяльністю навчального закладу; знання науково-методичної літератури, сучасних програм; ерудицію, обізнаність, культуру усного мовлення та рівень володіння державною мовою.

Результати письмового комплексного кваліфікаційно іспиту оголошуються головою ЕК після перевірки робіт не пізніше наступного робочого дня.

Процедура проведення комплексного кваліфікаційно іспиту з використанням дистанційних технологій у синхронному режимі з відео-інтернет-конференцією визначена в «Положенні про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти Українського державного університету імені Михайла Рагоманова» п.5.7.

Комплексний кваліфікаційний іспит з використанням дистанційних технологій проводять в усній та письмовій формі.

Для усної та письмової відповіді у присутності членів ЕК секретар ЕК надсилає здобувачам засобами електронної пошти білети у синхронному режимі. Відповіді здобувачі вносять на спеціальні бланки, які завчасно були надіслані та роздруковані на момент проведення атестації

Підготовку відповідей здобувачами транслюють у синхронному режимі в аудиторію, де присутні члени ЕК.

Після завершення відведеного часу на підготовку здобувачі освіти залишаються на своїх місцях для усної відповіді та дискусії у синхронному режимі після чого скан/фото копії відповідей надсилають секретареві ЕК способом електронної пошти з урахуванням якості скану/фотографії та зрозумілості тексту для подальшої можливості оцінки роботи здобувача.

Письмові скан/фото копії відповідей здобувачів освіти відправлені секретарю ЕК з неможливим розпізнанням тексту відповіді не оцінюються та не зараховуються.

При оцінюванні відповідей випускників магістратури враховуються наступні складові (табл. 1).

Таблиця 1

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання
90-100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
80-89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
74-79	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
64-73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
60-63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Структура білету комплексного кваліфікаційного іспиту

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

Ступінь: «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма: «Наукова освіта та наукова комунікація»

Екзаменаційний білет № 1

- 1.
- 2.
- 3.

Затверджено на засіданні кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2025 р

Зав.кафедрою / _____ / _____ /
Підпис Прізвище, ім'я, по батькові

Захист магістерської роботи

Процедура захисту кваліфікаційної дипломної роботи визначена в «Положенні про про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова» п. VI.

Оцінювання магістерської роботи проводиться за 100-бальною шкалою. У відповідності до наступних критеріїв оцінювання представлених в таблиці 2.

Таблиця 2

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання
90-100	A	відмінно	<p>Кваліфікаційна робота написана самостійно, зміст цілком відповідає темі, поставленій меті та повністю вирішує наукове завдання, має наукову новизну та ґрунтується на глибокому і всебічному аналізі наукових джерел. Науковий апарат дослідження правильно визначений і оформлений. Авторські висновки сформульовані на високому рівні наукового узагальнення, а практичні рекомендації якісно підготовлені.</p> <p>Оформлення відповідає всім вимогам, відсутні граматичні, орфографічні та стилістичні помилки. Робота подана до захисту вчасно, студент своєчасно звітував про хід її написання, успішно пройшов попередній захист і перевірку на плагіат.</p> <p>За темою дослідження підготовлено та подано до друку наукову статтю, магістрант активно брав участь у наукових конференціях і семінарах.</p> <p>Рецензент оцінив роботу на «відмінно» (A), захист також відбувся на «відмінно».</p>
80-89	B	дуже добре	<p>Кваліфікаційна робота виконана самостійно, відповідає темі, містить глибокий аналіз наукових джерел, містить елементи наукової новізни. Коректно оформлений науковий апарат дослідження, підготовлено якісні практичні рекомендації. Висновки автора сформульовані на недостатньо високому рівні узагальнення.</p> <p>Робота оформлена згідно з вимогами, подана вчасно, успішно пройшла попередній захист і перевірку на плагіат. Магістрант активно брав участь у наукових заходах, має наукові публікації за темою дослідження. Рецензент оцінив роботу на «добре» (B), захист роботи відбувся на «добре».</p>

74-79	С	добре	<p>Робота виконана самостійно, її зміст відповідає темі, завдання виконані, а мета досягнута. Науковий апарат дослідження правильно визначений і оформлений, а робота має наукову новизну. Водночас авторські висновки зроблені на недостатньо високому рівні узагальнення, а в оформленні наявні окремі недоліки.</p> <p>Практичні рекомендації підготовлені якісно. Робота подана до захисту вчасно, студент своєчасно звітувався про хід її написання, успішно пройшов попередній захист і перевірку на плагіат. Підготовлено і подано до друку наукову публікацію, магістрант брав участь у наукових конференціях і семінарах.</p> <p>Рецензент оцінив роботу на «добре» (С), захист також відбувся на «добре».</p>
64-73	D	задовільно	<p>Робота виконана самостійно, проте тема розкрита недостатньо, а завдання виконані не повністю, що вплинуло на повноту досягнення мети дослідження. Аналіз наукових джерел не в повній мірі відображає сучасний стан розробки проблеми, а кількість бібліографічних джерел є недостатньою. Робота не містить наукової новизни, а авторські висновки зроблені на недостатньо високому рівні узагальнення.</p> <p>Оформлення роботи містить недоліки, а вимоги щодо термінів подання не були дотримані. Студент несвоєчасно звітував про хід виконання магістерської роботи, хоча пройшов попередній захист і перевірку на плагіат. Наукові публікації за темою роботи не були підготовлені та подані до друку, а участь у наукових конференціях і семінарах відсутня.</p> <p>Рецензент оцінив роботу на «задовільно» (D), захист також відбувся на «задовільно».</p>
60-63	E	достатньо	<p>Робота виконана переважно самостійно, але тему розкрито недостатньо, а завдання виконані не повністю, що вплинуло на досягнення мети. Аналіз наукових джерел неповний, бібліографія застаріла, наукова новизна відсутня. Висновки мають низький рівень узагальнення, практичні рекомендації відсутні або не відповідають змісту. Оформлення містить недоліки, роботу подано із запізненням, студент несвоєчасно звітувався. Відсутні наукові публікації та участь у конференціях. Роботу та її захист оцінено на «задовільно» (E).</p>

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Робота має високий відсоток текстових збігів або не розкриває зміст теми. Здобувач не володіє науковим апаратом, оформлення не відповідає вимогам, наявні численні мовні та граматичні помилки. Робота подана із запізненням, відсутні наукові публікації та участь у конференціях. Оцінка рецензента – «незадовільно» (FX).
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Робота не виконана

Аналіз виконаних та захищених магістерських робіт на факультеті дає можливість виділити *типові помилки*, зокрема:

- зміст роботи не відповідає плану магістерської роботи;
- тема не розкрита повністю або частково;
- розділи, підрозділи і пункти не відображають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта й предмета;
- мета сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження;
- автор не виявив самостійності, робота включає елементи плагіату;
- огляд теоретичної та емпіричної літератури з теми має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми;
- не розкрито в повному обсязі зміст та організацію власного емпіричного дослідження;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням;
- неправильно оформлені посилання на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал;
- список використаних джерел подається без дотримання вимог;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам; робота виконана неохайно, з помилками.

Рішення щодо оцінки захисту магістерської роботи приймається на закритому засіданні Екзаменаційної комісії, результат оголошується після затвердження протоколу головою комісії. Випускники магістратури, які за підсумками навчання отримали диплом з відзнакою, можуть рекомендуватися Екзаменаційною комісією та Вченою радою факультету для вступу до аспірантури.

Магістри, які виконали наукову роботу, але одержали під час захисту оцінку «незадовільно», отримують довідку встановленого Міністерством освіти і науки України зразка, їм надається право повторного захисту магістерської роботи протягом трьох років. При повторному захисті необхідним є проведення нового рецензування. Щодо останнього комісія виносить

відповідне рішення і фіксує його протокольно. Рішення комісії є остаточним і оскарженню не підлягає.

Процедура захисту кваліфікаційної дипломної роботи з використанням дистанційних технологій у синхронному режимі з відео-інтернет-конференцією визначена в «Положенні про про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова» п.6.7.

Захист кваліфікаційної дипломної роботи з використанням дистанційних технологій проводять за допомогою відео-Інтернет зв'язку в аудиторії відповідного локального центру дистанційного навчання Університету (далі — локальний центр), де присутні здобувачі і завідувач локального центру, або особа, яка його заміщує та аудиторією, де присутні члени ЕК.

Секретар ЕК перед захистом роздає члена ЕК текст доповіді здобувача, оголошує прізвище, ім'я та по батькові здобувача, тему його роботи (проекту), називає здобутки (наукові, творчі, рекомендацій' профільної' (випускової) кафедри). Доповідь здобувача проходить у довільній формі про сутність проекту (роботи), основні наукові (технічні) рішення, отримані результати та ступінь виконання завдання.

У доповіді можуть використовуватися різні форми візуалізації матеріалу:

- слайди, презентації, обов'язковий графічний матеріал проекту, визначений завданням на дипломне проєктування;
- демонстрація експерименту на засіданні ЕК, якщо він передбачений роботою (проектом).

Після доповіді здобувач відповідає на запитання членів ЕК.

Виступ керівника кваліфікаційної роботи (проекту) стисло характеризує роботу здобувача та процес її підготовки, або ж секретар ЕК оголошує відгук керівника.

Секретар ЕК зачитує рецензії на роботу (проєкт), після чого здобувач відповідає на зауваження рецензентів.

Результати оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів оголошує голова ЕК у синхронному режимі після завершення процедури захисту та голосування на закритому засіданні комісії.

Секретар комісії після захисту здає магістерські роботи до архіву кафедри, на якій вони виконувалися, де вони реєструються і зберігаються у фонді магістерських робіт протягом 5 років. За магістерськими роботами зберігається статус авторського права.

Дотримання політики академічної доброчесності

При написанні кваліфікаційної роботи студент має дотримуватись Положення «Про академічну доброчесність в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова» (далі – Положення) розроблено відповідно до Цивільного кодексу України, Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське право і суміжні права», методичних рекомендацій МОН України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (лист № 1/9-650 від 23.10.2018), інших нормативно-правових документів та Статуту Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання кваліфікаційної роботи, підготовкою відповідей на завдання кваліфікаційного іспиту (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Комісія з академічної етики педагогічного на основі аналізу результатів автоматизованого пошуку текстових запозичень (програмними продуктами організацій, з якими Університет підписав договір про співпрацю на основі рішення Вченої ради Університету) приймає рішення щодо наявності/відсутності академічного плагіату в академічних текстах, зазначених в підрозділах 4.1.1 та 4.1.3 Положення. У разі відсутності академічного плагіату в зазначених текстах комісія з академічної етики педагогічного факультету надає довідку встановленого зразка, яка підписується головою та секретарем комісії з академічної етики педагогічного факультету, і долучається до магістерської роботи в якості обов'язкового документу, чи долучається до супроводжуючих документів академічних текстів підрозділу 4.1.3. для розгляду на Вченій раді відповідного факультету (навчально-наукового інституту).

Кваліфікаційні роботи без висновку комісії з академічної етики педагогічного факультету до захисту не допускаються.

У випадку встановлення факту академічного плагіату в магістерській роботі, підготовка такої кваліфікаційної роботи вважається здійсненою на неналежному рівні, вона не допускається до захисту на засіданні ЕК, а здобувач підлягає відрахуванню з Університету за невиконання навчального плану.

Здобувач має право на повторне написання магістерської роботи та її захист після поновлення у складі студентів Університету.

Відповідальність за академічний плагіат в магістерських роботах здобувачів освіти лежить на авторах цих робіт, наукових керівниках робіт та завідувачах відповідних кафедр.

РОЗДІЛ 4.

Інформаційні джерела для підготовки до комплексного кваліфікаційного іспиту

Основи наукової освіти

1. Бабійчук С. Наукова освіта як педагогічний концепт. Молодь і Ринок, 2018, № 2 (157), С. 60-63. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.126827>
2. Гриневич Л.М. Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки. Український педагогічний журнал, 2022, Вип.4, С. 98–111. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-98-111>
3. Наказ МОН України «Про затвердження Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування» від 16.10.2019 №1303. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-specializovanoyi-osviti-naukovogo-spryamuvannya>
4. Освіта для сталого розвитку: науково-методичний посібник / О. Є. Висоцька. Дніпропетровськ: Роял Принт, 2011. 200 с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vysotska_Olha/Osvita_dlia_staloho_rozvytku.pdf
5. Подолянчук С. В. Актуалізація змісту наукової освіти під час підготовки майбутніх учителів. Інноваційні практики наукової освіти : матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. С. 773–779.
6. Сайт кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти УДУ імені Михайла Драгоманова. URL: <https://unesco.udu.edu.ua/>
7. Стрижак О. Ключові поняття STEM-освіти / О. Стрижак, І. Чернецький, Н. Поліхун, І. Сліпучіна. Наукові записки Малої академії наук України. Серія : Педагогічні науки, 2017, Вип. 10. С. 88-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snjasu_2017_10_13
8. Harasim, L. Learning Theories: The Role of Epistemology, Science, and Technology. In: *Spector, M., Lockee, B., Childress, M. (eds) Learning, Design, and Technology*. Springer, Cham, 2017. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-17727-4_48-1
9. *Science Education in Theory and Practice*. Eds. B. Akpan, T.J. Kennedy. Springer Nature, 2020.

Педагогіка наукової освіти

1. Андрущенко, В. (Кер. авт. кол.). *Філософсько-методологічні засади підвищення якості вищої освіти України: європейський вимір*. Київ: Педагогічна думка, 2012.
2. Концепція організації підготовки магістрів в Україні за спеціальностями та освітніми програмами. URL: <https://pon.org.ua/socialny-zahyst/studentski-pytannja/414-zatverdzhenokoncepciju-organizaciyi-pidgotovki.html>.
3. *Освіта в незалежній Україні: розвиток та конкурентоспроможність*. Інформаційноаналітичний збірник. Київ: МОН

України, ін-т аналітики, 2021. URL: https://iea.gov.ua/wpcontent/uploads/2021/08/Osvita-v-nezalezhnij-Ukraini-19.08.2021_FINAL-1.pdf.

4. *Про вищу освіту*. Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

5. *Про затвердження Національної рамки кваліфікацій*. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12>.

6. Прокопенко А. О. *Сучасні тенденції розвитку вищої освіти України в умовах діджиталізації освіти*. Техніка і наука сьогодні. № 7 (7), 2022. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7\(7\)-270-281](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7(7)-270-281).

7. П'ятакова Г. *Сучасні тенденції розвитку педагогічної освіти в умовах євроінтеграції*. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип 38. Львів, 2023/ – С. 207–217. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/article/view/118658>

8. *Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)*. Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2019. URL: <https://naqa.gov.ua/2019/07>

9. *Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія*. В. О. Радкевич, Л. П. Пуховська, О. В. Бородіюнко, О. П. Радкевич, Н. В. Базеляк, Н. М. Корчинська, С. О. Леу. За заг. ред. В. О. Радкевич, О. В. Бородіюнко. Житомир: «Полісся», 2018. URL: <https://ivet.edu.ua/repozytarii/produktsiia-ndr/299-products-0116u004714/968-systemyotsiniuvannia-iakosti-profesiinoi-osvity-i-navchannia-v-krainakh-yeuropeiskoho-soiuzu>

10. *Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія*. Під заг. ред. Л.Л. Сушенцевої, Н.В. Житник. Дніпропетровськ: ІМА- прес. 2014. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8051>

Організація наукових досліджень

1. *Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової*. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

2. *Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів: Навчальний посібник*. Суми. 2019. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78695/1/04_LyutyuTV_Academic_Writing_Short.pdf;jsessionid=2FA35E06EEBAAF9A64C6FDB94BFC350C.

3. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. *Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб.* К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen.pdf

4. Важинський С. Е., Щербак Т. І. *Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб.* Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>.

5. Вітченко А. О. *Основи наукових досліджень у вищій школі: [підручник]*. Київ: Ямчинський О. В. [вид.], 2020. 270 с.

6. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. *Методологія наукових досліджень: навч. посібник*. К.: Ліра-К, 2018. 352 с.

7. Воротіна Л. І., Воротін В. Є., Гуткевич С. О. *Магістерська робота: методика написання і захисту: навч. посібник*. К., 2004. 81с.

8. Гуторов О. І. *Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник*. Х. : ХНАУ, 2017. 272 с.

9. *До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності: лист Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2020 р. № 1/9-263*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/do-pitannya-uniknennya-problem-i-pomilok-u-praktikah-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti>.

10. *Закон України "Про освіту" 2145-VIII, редакція від 06.04.2022 р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

11. Зайченко І. В. *Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник*. 2-е вид., переробл. і доп. К. : Видавництво Ліра-К., 2017. 456 с.

12. *Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»* Редакція від 16.07.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

13. Колесников О. *Основи наукових досліджень*. Київ: Видавництво Центр навчальної літератури, 2019. 144 с.

14. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук*. К.: «Кл.С.», 2004. 112 с.

15. Корягін М. В. & Чік М. Ю. *Основи наукових досліджень : навч. посібник / 2-ге видання, стереотипне*. К. : Алерта, 2017. 622 с.

16. Крушельницька О. В. *Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник*. К. : Кондор, 2009. 206 с.

17. Лузан П. Г., Сопівник І. В. & Виговська С. В. *Основи науково-педагогічних досліджень*. Київ, 2010. 219 с. URL: https://bahmat.at.ua/MET_NAUK_DOSL/S.VYGOVSJKA_POSIBNYK.pdf

18. Мартинюк О. М. *Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання*. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20241/1/akadem_mart.pdf.

19. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб.* Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

20. Надикто В.Т. *Основи наукових досліджень: підручник*. Херсон: Олді-плюс, 2019. 268 с.

21. Назаровець С., Борисова Т. *Відкритий доступ до наукових цитувань. Практичний посібник: [препринт]*. К.: ДНТБ України, 2019. 33 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2553994>

22. *Основи академічного письма: методичні рекомендації та програма курсу* / укл. : Н. Шліхта, І. Шліхта; Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Київ: [б.в.], 2016. 61 с.
23. *Основи наукових досліджень: навч. посіб.* Київ : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2020. 73 с.
24. *Основи наукових досліджень: навч. посіб.* / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. 272 с. [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/4874/3/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9E%D0%9D%D0%94%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf>
25. Палеха Ю. & Леміш Н. *Основи науково-дослідної роботи*. Київ: Видавництво Ліра-К, 2013. 336 с.
26. Підоричева І. Ю. Проблеми та стратегічні напрями інтеграції України до Європейського дослідницького простору: За матеріалами наукового повідомлення на засіданні Президії НАН України 22 грудня 2021 року. *Вісник Національної академії наук України*, (2), 2022, С. 74–84. <https://doi.org/10.15407/visn2022.02.074>
27. *Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова*. URL: <https://udu.edu.ua/nauka/antypplahiat>
28. *Презентація наукових результатів: навч. посіб.* / Сусліков Л. М., Студеняк І. П. ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Ужгород : Говерла, 2019. 298 с.
29. *Про вищу освіту: Закон України у новій редакції від 2017 р.* URL: zakon.rada.gov.ua/go/1556-18.
30. *Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV (Редакція станом на 12.04.2022)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
31. *Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III*.
32. Семенов О. М. *Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти = Researcher's Academic Culture: European and National Contexts : навч. посіб.*; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, "Erasmus+ ", Programme of the European Union, EurDocs, програма модуля Жана Моне (2018-2021). Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 215 с.
33. Сусліков Л. М. *Презентація наукових результатів: навч. посіб.* Ужгород : Говерла, 2019. 298 с.
34. *Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для "чайників" / уклад. О. О. Гужва; Інститут соціально-гуманітарних досліджень*. Харків: Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2016. 72 с.
35. Teodosiu M. Scientific writing and publishing with IMRaD. *Ann. For. Res.* 62 (2): 201-214.
36. Zarei, E & Jabbarzadeh, A. Knowledge management and social media: A scientometrics survey. *International Journal of Data and Network Science*, 2019. 3(4). Pp.359-378.

37. *Writing in the Sciences. The University of Stanford Course at the Coursera Platform.* URL: <https://www.coursera.org/learn/sciwrite>

Основи управління проєктами і програмами в освіті

1. *Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України: навч. посіб. для підготовки магістрів за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проєктами», підвищення кваліфікації слухачів, керівників навчальних закладів* / З. В. Рябова, А. Б. Єрмоленко, Т. А. Махиня та ін.; за заг. ред. академіка В. В. Олійника, маг. Ф. Фреха; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; КультурКонтакт Австрія. К., 2016. 118 с.

2. *Управління проєктами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проєктів», «Менеджмент інновацій», «Логістика»* / Уклад.: Л.Є. Довгань, Г.А.Мохонько, І.П.Малик. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

3. *Планування проєктних дій : конспект лекцій* / укладач А. В. Євдокимова. Суми : Сумський державний університет, 2020. 70 с.

4. *Проектний менеджмент: управління ризиками та змінами в процесах прийняття управлінських рішень : монографія* / О. Б. Данченко, В. О. Занора. Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А., 2019. 278 с.

5. *A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide) - Seventh Edition and The Standard for Project Management.* 370 p. ISBN: 978-1-62825-664-2.

6. Ginevri, Walter, and Bernie Trilling. *Project Management for Education. 1st ed. Project Management Institute, 2018.* URL: <https://www.perlego.com/book/1354981/project-management-for-education-the-bridge-to-21st-century-learning-pdf>.

Наукова комунікація

1. Бачинська О. М., Мірошник Р. О. & Кундицька Г. С. Наукові комунікації: історія розвитку та сучасні тенденції. *Norwegian Journal of the Supernational Science*, 2021. №58. С.28-31

2. Гоцуляк Ю. В. & Гальченко М. С. Наукова освіта в Україні: теоретичний та нормативно-правовий контекст. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2016. №4. С.5-11

3. Добривечір В. О. Сучасні тенденції у науковій комунікації. *Ученые записки Таврического национального университета им.В.И.Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. Том 26 (65). 2013. № 3. С. 18-23

4. Зубченко Н. І. Прозорість наукових досліджень: до проблеми оприлюднення авторефератів та дисертацій у відкритому доступі. *Актуальні проблеми політики*. Одеса, 2016. Вип. 58. С. 221–226.

5. Камінська М. & Назаровець С. Crossref як джерело наукометричних даних для соціальних та гуманітарних наук. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2018. Т. 5. Вип. 3 (5). С. 26–34.
6. *Коротка інструкція користувача EndNote Basic*. Пан Бібліотекар : Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. URL: <http://bit.ly/2Fervjy>
7. Кунанець Н. Е. & Веретеннікова Н. В. Відкритий доступ до наукових інформаційних ресурсів: американський досвід. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі*. Львів, 2014. № 783. С. 354–361.
8. Кучма І. & Назаровець С. Рекомендації щодо включення наукових журналів відкритого доступу до каталогу DOAJ. *Вісник Національної академії наук України*. 2016. № 4. С. 86–91.
9. Лупаренко Л. А. Методичні рекомендації з використання дослідного зразка електронного наукового видання на платформі Open Journal Systems. Київ : ІТЗН НАПН України, 2016. 90 с.
10. Назаровець М. А. Інноваційні інструменти в українській науковій комунікації. *Current Issues of Mass Communications*. 2017. Iss. 21. URL: <https://bit.ly/2vzPQzM>.
11. Назаровець С. Коротко про Mendeley. 2015. URL: <http://bit.ly/2Hu4k5r>
12. Назаровець С. Проект Open Ukrainian Citation Index (OUCI): ідея, принцип роботи та перспективи розвитку. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2019. Вип. 3. С. 10–13.
13. *Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія* / О. С. Чмир, Т. К. Кваша, Т. О. Ярошенко та ін. Київ : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с.
14. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 3-тє вид. перероб. та доп. / Г. С. Онуфрієнко К.: Центр учбової літератури, 2016. 426 с.
15. Семенов О. М. Культура наукової української мови. Навчальний посібник. 2-ге видання. 2012. 216 с.
16. *Педагогічна комунікація: практикум для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня магістр* / укладач О. М. Фенцик. Мукачєво: вид-во МДУ, 2019. 162с.
17. Полухін Н. І., Сліпухіна І. А. & Чернецький І. С. Наукова освіта як інновація в системі освіти України. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2018. випуск 168. С.186-189
18. Сусліков Л. М. & Студеняк І. П. *Презентація наукових результатів: навч. посіб.* ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Ужгород : Говерла, 2019. 298 с.
19. *Профіль науковця в ORCID: реєстрація та наповнення* : практ. посіб. / упоряд. М. А. Назаровець. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 31 с.
20. Селігей П. *Світло і тіні наукового стилю*. К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2016. 628 с.

21. Сусліков Л. М. *Презентація наукових результатів: навч. посіб.* Ужгород : Говерла, 2019. 298 с.

22. Тихонкова І. О. *Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням).* *Наука України у 26 світовому інформаційному просторі.* НАН України. Київ, 2015. Вип. 11. С.100-106.

23. Шамаєва Є. Г. Етапи розвитку наукових комунікацій. *Вісник ХДАК.* 2017. Вип.50. С.24-35

24. Шемаєва Г. В. Передумови зародження системи наукової комунікації. *Вісник Харківської державної академії культури.* 2011. Вип. 32. С. 101–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2011_32_11.

25. Ярошенко Т. Наукові комунікації XXI століття: електронні ресурси для науки та освіти України. *Роль бібліотек у формуванні єдиного науково-інформаційного простору України.* 2016. №5. С.17-22

26. *Comparison of reference management software* [Таблиці порівняння бібліографічних менеджерів]. Wikipedia. URL: <http://bit.ly/1TpR56z>

27. Kolesnykova T. & Matveyeva O. An Analysis of Digital Library Publishing Services in Ukrainian Universities. *Evidence Based Library and Information Practice.* 2019. 14.4. DOI: <https://doi.org/10.18438/eblip29510>

28. Weingart Peter, Taubert Niels. *The Future of Scholarly Publishing : Open Access and the Economics of Digitisation.* Cape Town: African Minds, 2017. URL: <https://bit.ly/2SxLUbz>.

29. *Writing in the Sciences. The University of Stanford Course at the Coursera Platform.* URL: <https://www.coursera.org/learn/sciwrite>

30. *Report to the european commission of the expert group on science education, Science education for Responsible Citizenship.* URL: http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf .

1. Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR). URL: <http://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/>

2. <https://docs.google.com/document/d/1Lcr8SCpDyNvC3nFor-pACEDQv1dLWuJGXNuxyqIM2Wc/edit?pli=1>

3. https://docs.google.com/document/d/1sCMqNQWZtHE4R2CcfNDh87wP62AcMAQfUrx_yul6EOk/edit

4. <https://docs.google.com/document/d/1zNf7cRAhH6K74LHmqk7HZd1UfTkz4anO9Hhd9kCg2RU/edit>

5. <https://docs.google.com/document/d/1tUg-5pioEylt0NNr7R-GCVQnkieAY3LC20CioZAIvU8/edit>